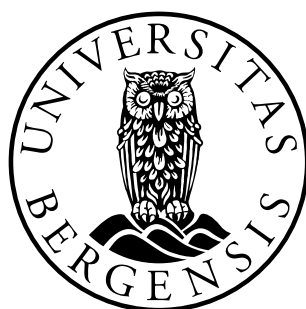

MØTEDOKUMENTER

Forskningsutvalget

4.3.2026

UNIVERSITETET I BERGEN

**Forsknings- og innovasjonsavdelingen
Februar 2026**

V1 publisert 26. februar 2026

Møte i Universitetets forskningsutvalg
4. mars 2026
12:30 – 15:30
Møterom A+B, kjelleren, Muséplassen 1

Saksliste

I. Godkjenning av innkalling og saksliste

II. Referat: [Møte 28. januar](#)

III. Saker

Saker

FU 8/26	D	Tiltak for styrket ekstern finansiering 2026 Saksforelegg , vedlegg
FU 9/26	D	Endringer i Forskningsrådets virkemidler 2026 Saksforelegg
FU 10/26	D	ERC – fakultetsvise ambisjonsmål Saksforelegg
FU 11/26	D	Revisjon av UiBs politikk for åpen vitenskap Saksforelegg , vedlegg
FU 12/26	D	Karriereplaner for ph.d.-kandidater ved Universitetet i Bergen Saksforelegg
		Eventuelt

D: Drøftingssak, O: Orienteringssak

Referat fra møte i Universitetets forskningsutvalg

Onsdag 28.1.2026

12:30– 15:30

Styrerommet, Muséplassen 1

Til stede: Kjell Morten Myhr (leder), Kristoffer Chelsom Vogt, Kristian Birkeland, Øyvind Frette, Silje Skrede, Eivind Heldaas Seeland, Jørn Jacobsen, Frode Guribye, Nils Anfinset, Jostein Gundersen, Torbjørn Torsheim, Alette Gilhus Mykkeltvedt, Eli Heldaas Seland

Fra administrasjonen: Birgit Falch, Bjug Bøyum, Elin Kvaale

Forfall

Maria-Carme Torras-Calvo. Vara: Eli Heldaas Seland

Welat Akman Westrheim

Saksliste:

Referat: Referat fra FU-møte 10. desember er tilgjengelig på utvalgets nettsider. Det kom innspill på sak 31/25 Momentum-utlysning 2026. Det publiserte referatet er oppdatert med utvalgets innspill.

	Sak
FU 1/26	Ekstern finansiering NFR og EU 2025 Saksforelegg ble lagt ut med sakslisten. Presentasjon er tilgjengelig på utvalgets nettsider. Saken ble lagt frem for utvalget til drøfting. Saksforelegget beskriver trender og status for ekstern finansiert virksomhet i 2025, basert på foreløpige regnskapstall for UiB og prosjektinformasjon fra NFR og EU. Mens regnskapet viser nedgang i aktivitet i 2025, har UiB hatt økning i bevilgninger fra NFR, og økt søknad til programmene i Horisont Europa. Utvalget ble oppfordret til å kommentere på resultatene for 2025 og følgende punkt ble løftet frem: • Viktig med kontinuerlig oppmerksomhet om FRIPRO og ERC. • Nedgang i søknad til FRIPRO henger sannsynligvis sammen med stort press i andre søknadsrunder, spesielt SFF. SFF har vært strategisk prioritert fra universitetsledelsen. • Nye FRIPRO-utlysninger (toppforsk, radikale forskningsideer i tidlig karriere) er ikke godt kjent på fakultetene. Utlysningen for radikale forskningsideer har utfordringer som kan påvirke interesse og mulighet for å delta for yngre forskere. Det ble også kommentert at slike ordninger burde være tilgjengelig også for erfarne forskere. • SFF-prosessen skapte mye positivt engasjement – kan også føre til økt deltakelse i FRIPRO framover. • Ensidig fokus på koordinatorprosjekt i NFR og EU kan gi et for negativt bilde. Andre kilder står for ca. 40 % av ekstern finansiering, og bør få mer

	oppmerksomhet. Fakultetene har gode oversikter. Også viktig å påpeke at UiB er partner i flere større sentertildelinger, innen SFI, kvanteteknologi mm. • Det er satt inn flere tiltak rettet mot unge, som vi ikke ser virkning av ennå, men som kan gi bedre resultat i 2026 • Uønsket utvikling i stillingskategorier – færre rekrutteringsstillinger, flere forskerstillinger. • Behov for mobilisering også rettet mot erfarne forskere • Interne frister for FRIPRO-utlysninger ble foreslått. Enkelte fakultet har prøvd ut det, uten gode resultat. • FIA planlegger å tilby møter med fakultetene og fagmiljøene for å diskutere behov Universitetsledelsen vil drøfte tiltak for styrket finansiering og ta opp tema i kommende møter i forskningsutvalget.
FU 2/26	Utviklingsavtalen 2025 – årsrapport, forskning Saksforelegg med vedlegg ble lagt ut med sakslisten. Saken ble lagt frem for utvalget til orientering. Utviklingsavtalen er et sentralt virkemiddel i Kunnskapsdepartementets etatsstyring, og departementet signaliserer en større rolle for avtalen i årene som kommer. Det rapporteres årlig om status for avtalen gjennom universitetets årsrapport. Fem av 13 styringsparametere/delmål omhandler forskning, av disse er to knyttet til ekstern finansiering som omtalt i FU-sak 1/26. Utvalgets kommentarer indikerer at utviklingsavtalen er ikke godt kjent i organisasjonen. Avtalen reforhandles i 2026, prosessen på UiB forankres i dekangruppen.
FU 3/26	Marie Skłodowska-Curie Actions Saksforelegg ble lagt ut med sakslisten. Saken ble lagt frem for utvalget til drøfting. Utvalgsleder ba på møte 10. desember utvalget om å ta opp saken og presentere grunnlagsdokumentasjon på fakultetene, og orientere om tilbakemeldinger på møtet 28. januar. • De fleste fakulteter har hatt saken oppe i sentrale organer og instituttsamlinger. • Vurderinger av økonomien i prosjektene varierer mellom og innen fakultet. • De fleste lar det være opp til fagmiljø om de ønsker å søke. Ikke alle institutt er interessert • ØKAs beregninger har vært nyttige. Flere var blitt mer positive til ordningen. • Det er likevel kostnader for instituttene som ikke dekkes av EU- og insentivmidler. • Kan være uheldig at EU bare finansierer to år i MSCA PF slik at stipendvinnere må ansettes i forskerstillinger, men det gir også mulighet for å rekruttere sterke kandidater til videre postdoktorstilling senere. • Viktig at stipendmottakere blir godt integrert i fagmiljøene

	EU legger opp til økning i budsjettet for MSCA i neste rammeprogram. Ordningen er populær internasjonalt og ved norske universitet. Universitetsledelsen ønsker å få opp deltakelse, og vil følge opp ved bl.a. å vurdere tilpasninger i inntektsfordelingsmodellen for å kunne øke antall rekrutteringsstillinger med midler fra MSCA. Ordningen bør være økonominøytral.
FU 4/26	Momentum utlysning 2026 Saksforelegg med utlysningsteksten som vedlegg ble lagt ut med sakslisten. Utlysningen er ikke offentliggjort i påvente av sak i FU. Saken ble lagt frem for utvalget til orientering.
FU 5/26	Coimbra-utlysninger 2026 Saksforelegg ble lagt ut med sakslisten. Saken ble lagt frem for utvalget til orientering.
FU 6/25	ERC development programme Saksforelegg ble lagt ut med sakslisten, sammen med informasjonsskriv til fakultetene. Saken ble lagt frem for utvalget til orientering.
FU 7/25	Møteplan høst 2026 Saksforelegg ble lagt ut med sakslisten. Saken ble lagt frem for utvalget til orientering. Det kom ikke innvendinger mot foreslåtte møtedatoer.
	Eventuelt: Det ble ikke reist saker til eventuelt.

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 4.03.2026
FU-sak: 8/26		Arkivsaknr.:

Tiltak for styrket ekstern finansiering 2026

Bakgrunn

På oppdrag av universitetsledelsen utarbeidet Forskningsutvalget våren 2025 rapporten Styrk UiB – om styrking av ekstern finansiering ved UiB. Rapporten tar utgangspunkt i UiBs visjoner og mål slik de er formulert i strategi og utviklingsavtale, og trekker fram fem innsatsområder for å nå universitetets ambisjoner for forskningen: søknadskultur, mobilisering, insentiver, administrativ støtte og langsiktig planlegging. Rapporten ble først lagt fram for universitetsstyret i mai 2025 ([sak 32/25](#)), og har vært grunnlag for drøfting på fakultetene, i sentrale utvalg og styreseminar i tiden etter. Fakultetene er i styresaken anbefalt å følge opp rapporten med egne tiltak.

Vinteren 2026 har universitetsledelsen arbeidet med å utforme tiltak som oppfølging fra UiB sentralt, særlig i lys av resultatene i 2025 knyttet til ekstern finansiering. Analysen er at UiB har høy suksessrate både i EU og NFR, men at det jevnt over er for lav søknadsaktivitet og at det sendes for få søknader, særlig til FRIPRO og til Marie Curie Postdoktor stipend (MSCA-PF).

Det ser ut som vi ikke utnytter potensialet i etablerte forskningsmiljøer og hos publiseringssterke forskere. Videre registrerer vi noen utfordringer med resultatene hos forskere tidlig i karriereløpet. Vi har fallende suksessrate for ERC Starting Grant og vi har lavt gjennomslag i NFRs ordninger for tidlig karriere. Oppsummert:

- Vi må øke søknadsaktivitet i bredden av universitetet og få frem flere søknader
- Vi har mye større potensial blant yngre forskere (ERC Starting Grant + NFR Tidlig karriere)
- Vi bør styrke forskningsfellesskapet og forskningsledelse

I denne saken skisseres tiltak som allerede er bestemt av universitetsledelsen, og andre aktuelle tiltak som kan eller skal iverksettes i 2026

Tiltak vedtatt av universitetsledelsen

Universitetsledelsen har i brev av februar 2026 (vedlegg 1) gjort rede for tre tiltak knyttet til langsiktig planlegging, insentiv og mobilisering: Det vil legges opp til dialogmøter med fakultetene, og det bevilges stimuleringsmidler til deltakelse i FRIPRO samt midler til egenbidrag i MSCA Postdoktor-stipend.

FRIPRO

Forskningsrådets FRIPRO-utlysninger støtter avansert, nysgjerrighetsdrevet forskning uten tematiske føringer, og har vært av stor betydning for bredden av UiBs forskningsvirksomhet. UiBs søknad til utlysningene gikk ned i 2025, i motsetning til de fleste andre institusjoner.

Universitetsledelsen ønsker å stimulere til økt søknad til FRIPRO, og har satt av ni millioner til formålet. Midlene vil fordeles etter samme nøkkel som SPRIRE og PES, basert på faste årsverk i professor- og førsteamanuensisstillinger samt faglige lederstillinger (dekan og instituttledere).

Miljøene står fritt til å bestemme hvilke aktiviteter midlene skal brukes til så lenge det brukes til å understøtte hovedformålet.

MSCA

STYRK-rapporten dokumenterer at UiB i langt mindre grad enn andre universitet søker midler fra MSCA. Fakultetene har pekt på krevende egenbidrag som årsak til manglende mobilisering til ordningen. Universitetsledelsen vil bidra med kr 100 000 i året til innvilgede postdoktor-prosjekt (MSCA PF) i 2026 og 2027, i tillegg til insentivmidler som fordeles gjennom UiBs budsjettmodell.

Dialogmøter

Våren 2026 vil det gjennomføres dialogmøter om forskning mellom universitetsledelsen og fakultetene. Dialogmøtene vil ha vekt på strategiske mål og virkemidler for det enkelte fakultet og på tiltak som skal settes i gang for å styrke den eksternt finansierte virksomheten.

Tiltaksplan

De vedtatte tiltakene inngår i en større tiltaksplan under utarbeiding i universitetsledelsen. Av moment som kan inngå i planen kan nevnes:

- Kompetansebyggende tiltak, herunder
 - o Workshoper om excellence og impact
 - o Videreutvikling av ERC StG Development Programme med fokus på forskningside-/konseptutvikling
 - o Momentum utvidelse av antall deltakere fra 17 til 24
 - o Andre kurs som kan rulles ut – tilbys sentralt eller til institutt/grupper
- Synliggjøring og økning av interne småmidler som kan søkes for å utvikle prosjektsøknader.
- Tiltak for å styrke forskningsfellesskap og forskningskultur

Noen av tiltakene kan gjennomføres fra sentralnivået, men tiltak som handler om å styrke forskningskultur og forskningsfellesskap må først og fremst skje i fagmiljøene.

I tillegg til fortløpende drøftinger i Forskningsutvalget, har tiltak for styrket ekstern finansiering vært behandlet i flere sentrale organer over det siste halve året, senest på universitetsstyrets seminar i Brussel 5. februar og i fellesarena for dekaner, fakultets- og avdelingsdirektører 16. februar. Sammen med STYRK-rapporten danner innspill fra forskningsutvalget og andre sentrale organ premissene for arbeidet med tiltaksplanen.

Forskningsutvalget bes reflektere over foreslåtte og vedtatte tiltak, og hvilke tiltak fakultetene selv har planlagt for styrking av ekstern finansiering.

Saken legges fram for forskningsutvalget til drøfting

Vedlegg: Brev til fakultetene

Universitetsmuseet

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Fakultet for naturvitenskap og teknologi

Det medisinske fakultet

Det humanistiske fakultet

Det juridiske fakultet

Det psykologiske fakultet

Fakultet for kunst, musikk og design

Dato
13.02.2026

Referanse
2024/7650

Tildeling av stimuleringsmidler til FRIPRO-søknader til fakultetene i 2026

UiB er et internasjonalt forskningsuniversitet. For å opprettholde sterke og langsiktige fagmiljøer, er det svært viktig at ledere på alle nivå i organisasjonen prioriterer å legge til rette for gode rammebetingelser for forskningen.

De kommende månedene vil universitetsledelsen søke dialog med fakultetene og samarbeide for styrke forskningskulturen i bredden av universitetets fagmiljø.

I 2026 ønsker UiB-ledelsen et ekstra løft for å styrke søknadsaktiviteten rettet mot Forskningsrådets FRIPRO-programmer, og har derfor satt av ni millioner kroner til dette som tildeles fakultetene.

Gjennom FRIPRO finansierer Forskningsrådet grunnleggende, fremragende forskning, hvor prosjektideene kommer fra forskerne selv. Forskningsrådet har fem utlysninger for banebrytende forskning med løpende søknadsmottak og -behandling.

Vi ber om at midlene distribueres *bredt* til instituttene/miljøene og øremerkes støtte til søknadsarbeid til FRIPRO-søknader som sendes i 2026.

Miljøene står fritt til å bestemme hvilke aktiviteter midlene skal brukes til så lenge det brukes til å understøtte hovedformålet.

Postadresse
Universitetet i Bergen
Universitetsledelsen
Postboks 7800
N-5020 BERGEN

E-post:
post@uib.no

Organisasjonsnummer
874 789 542

Saksbehandler

Telefon: 55584979
Mobil:
E-post: Bjug.Boyum@uib.no

Midlene vil fordeles til fakultetene etter en fordelingsnøkkel som er basert på antall faste årsverk i professor- og førsteamanuensisstillinger og antall dekaner og instituttledere (kilde: NSDs Database for statistikk om høgre utdanning – DBH). Dette gir fordeling per fakultet som gitt i tabell 1 nedenfor.

Tabell 1. Fordeling av midler per fakultet (tall i 1000)

Fakultet	Årsverk	Andel	Fordeling
HF	167	18 %	1 606
NT	214	23 %	2 056
MED	170	18 %	1 634
SV	141	15 %	1 354
JUS	48	5 %	456
PSYK	124	13 %	1 189
KMD	48	5 %	464
UM	25	3 %	240
SUM	937	100 %	9 000

Vi ber om at midlene distribueres til fagmiljøene snarlig.

MSCA Postdoctoral Fellowships

Marie Skłodowska-Curie Postdoctoral Fellowships er EUs mobilitetsstipender rettet mot forskere tidlig i karrieren. Målet er å legge til rette for fremragende forskning og mobilitet. UiB sender få slike søknader.

For å stimulere til økt søknadsaktivitet mot søknadsfristen i september 2026 har UiB-ledelsen besluttet å bidra til å dekke eventuelle merkostnader for miljøene som får tilslag på individuelle Marie Curie stipend i 2026 og 2027. Miljøene støttes med 100 000 kroner i året per MSCA Postdoctoral Fellow. Inn mot budsjett 2027 vil det bli vurdert mer langsiktige ordninger.

Med vennlig hilsen

Margareth Hagen
rektor

Tore Tungodden
universitetsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrifter.

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 4.03.2026
FU-sak: 9/26		Arkivsaknr.:

Endringer i forskningsrådets virkemidler 2026

Bakgrunn

Forskningsrådet har de siste årene utført flere endringer i sine søknadsordninger og porteføljer. I 2026 endrer Forskningsrådet blant annet søknads- og saksbehandlingssystemet sitt og endrer noen føringer for budsjettering. Tidligere har de etablert nye porteføljestyre og innført løpende søknadsfrist for FRIPRO søknader. Det har også blitt innført karenstid og karantene for enkelte utlysningstyper. Mange av endringene som innføres, vil medføre at Forskningsrådets søknadssystem vil ligne mer på søknadssystemet til EUs rammeprogram for forskning. Forskningsrådet har tre overordnede mål for det nye søknadssystemet. Det er å gi søkerne bedre tjenester, øke effektiviteten i forvaltningen og gi bedre innsikt i og analyse av data. Det nye systemet vil også sikre økt informasjonssikkerhet og personvern for brukerne.

Denne saken vil redegjøre for annonserte endringer som er planlagt denne våren og gi en kort oppsummering av endringene som er innført siden 2023.

Porteføljestyrene

I 2023 endret Forskningsrådet sammensetning og ansvarsområder for porteføljestyrene. 16 porteføljestyre ble redusert til 11. De nye styrene fikk et bredere og mer strategisk ansvar for investering, rådgivning og rapportering. Styrene har mellom 7 og 13 medlemmer og er oppnevnt for 2-4 år. Institusjonene ble invitert til å foreslå medlemmer. Medlemslister, mandat og sakskart finnes på Forskningsrådet sin hjemmeside. Høsten 2025 ble det etablert et nytt porteføljestyre, «Porteføljestyre for forsvarsevne, sikkerhet og beredskap», som begynte å virke i 2026. Arbeidet i denne porteføljen skal «bidra til å samordne forskningsinnsatsen innenfor totalforsvar og sammensatte trusler. Målet er at kompetansen i det sivile forskningssystemet i større grad skal komme til nytte innenfor forsvar, sikkerhet og beredskap og å utnytte mulighetene som ligger i sivil-militært forskningssamarbeid.»

Finansieringsordninger

Forskningsrådet jobber med å gå bort fra søknadstyper som finansieringsordning. Under én finansieringsordning kan det nå være utlysninger som tidligere ville ha vært annonsert under forskjellige søknadstyper, f.eks. både forskerprosjekt og samarbeidsprosjekt. «Forskning for anvendelse» og «Forskning for økt kunnskap» er eksempler på to nye finansieringsordninger som nå innføres. Under «Forskning for anvendelse» vil man finne utlysninger innenfor tematisk avgrensede områder, mens man under «Forskning for økt kunnskap» vil finne utlysninger som har til hensikt å bidra til kunnskapsberedskap for fremtidige utfordringer. Foreløpig er det annonsert 9 og 5 ulike utlysninger under henholdsvis «Forskning for anvendelse» og «Forskning for økt kunnskap». En oversikt over tittel og søknadsfrist er gitt i tabellen under.

Forskning for økt kunnskap	
Annonisert utlysning	Søknadsfrist
Kulturens samfunnsbetyding	22 april
Banebrytende muliggjørende teknologier	22 april
Hvordan kystnære fiskebestander påvirkes av endringer i klima og miljø	22 april
Forskning for grønn rettferdig omstilling	20 mai
Miljø og naturverdier knyttet til mulig framtidig mineralvirksomhet på norsk sokkel	10 juni
Forskning for anvendelse	
Annonisert utlysning	Søknadsfrist
Oppfølging av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport	22 april
Forskerprosjekt for tidlig karriere innenfor global helse og utviklingsforskning	22 april
Demokrati som styreform og levesett	22 april
Forskning for fremtidens kompetanse, utdanning og arbeidsliv	22 april
Forskning på utviklingen i Russland	22 april
Samarbeid for grønn og rettferdig omstilling	20 mai
Forskning for økt samfunnssikkerhet og beredskap	20 mai
Ensomhet, utenforskap og sosial ulikhet i helse	10 juni
Samarbeidsprosjekt for å møte utfordringer i maritim næring	10 juni

Nytt system for søknadsskriving, søknadsbehandling og prosjektoppfølgning

Forskningsrådet er nå i gang med å utvikle et nytt elektronisk søknads- og saksbehandlingssystem som gradvis vil tas i bruk for de ulike finansieringsordningene/søknadstypene. I en periode vil det gamle og det nye systemet kjøre parallelt. Det nye systemet har som mål å forenkle både søknads- og behandlingsfase samt å legge bedre til rette for analyser av data. Foreløpige signaler tyder på at utlysningen til SFF-VI vil fortsette å bruke det gamle systemet i søknadsfase 2, som er annonsert vil komme til høsten, mens FRIPRO vil gå over til det nye systemet mot sommeren. Utlysninger under de nye finansieringsordningene «Forskning for anvendelse» og «Forskning for økt kunnskap», vil benytte det nye søknads- og saksbehandlingssystemet.

Nytt søknadsskjema - roller og tilgang

Den viktigste endring i det nye systemet er at innlogging vi skje gjennom ID-porten i stedet for gjennom passordløsning. Det vil også innføres flere roller i søknadssystemet. To roller er obligatoriske: organisasjonsrepresentant (vil delvis erstatte nåværende administrativt ansvarlig) og prosjektleder. Tre roller er valgfrie: Prosjektadministrator, Prosjektdeltager og Leser. Rollen som prosjektadministrator kan dekkes av personer med ulike roller i organisasjonen, som for eksempel forskningsrådgiver eller økonom. Norske samarbeidspartnere må søkes opp gjennom organisasjonsnummer eller navn og valideres før innsending av søknad. Utenlandske partnere må, før innsending, godkjenne sin deltagelse i søknaden gjennom sin organisasjonsrepresentant.

Prosjektbeskrivelse og annet innhold

Det vil ikke lenger være mulig å laste opp vedlegg til søknadene. Prosjektbeskrivelse, CV og annen informasjon om søknaden skal skrives direkte inn i online-skjemaet.

Budsjettendringer

I det nye søknadsskjemaet vil budsjett og fremdriftsplan baseres på aggregert informasjon fra arbeidspakkene. Når kostnaden for arbeidspakkene er lagt inn, vil det automatisk beregnes hvor mye støtte prosjektet kan søke om og hvordan støtten fordeles gjennom prosjektperioden. Dersom det er samarbeidspartnere i prosjektet, vises også fordelingen mellom disse.

Forskningsrådet avvikler også rundsumsats for finansiering av forskertid og stipendiater i UH-sektoren. Bakgrunnen for endringen er at Forskningsrådet som regel ikke skal stille krav om egenfinansiering fra Forskningsorganisasjonene. Sektoren kan likevel bidra med midler dersom de samlede prosjektkostnadene overstiger det maksimale støttebeløpet i utlysningene. Faktiske personal- og indirekte kostnader vil nå være grunnlaget for beregningen av prosjektstøtte og UH-sektoren kan få opptil 100 % finansiering av kostnadene. Andre sektorer og utenlandske partnere får en forenklet modell (påslag og tak). Dette gjelder for søknader som sendes inn fra og med 01.01.2026.

Endringen i finansiering av forskertid og stipendiater medfører at enhetene i større grad må vurdere hvilke stillinger og aktiviteter som skal finansieres av prosjektmidlene, og hvor eventuell egenfinansiering skal plasseres når de totale prosjektkostnadene overstiger tilgjengelig støtte.

Nytt saksbehandlingssystem

Evaluering og tildeling

Forskningsrådets saksbehandlere vil ikke lenger sjekke relevans i prosjektene. De vil kun sjekke om formelle krav er oppfylt. Det vil si at det ikke hentes inn et eget vedlegg om relevans, slik som tidligere. Det er fagfellene som nå vil vurdere både kvalitet og relevans.

Kriteriene som søknadene vurderes etter vil bli standardisert, og kriteriene Excellence/Kvalitet, Impact/Effekter og Implementation/Gjennomføring vil innføres for alle utlysninger. Karakterskala endres fra 1- 7 til 0 – 5, tilsvarende det som brukes for søknader utlyst gjennom pilar 2 i Horisont Europa.

De nye karakterene er definerte slik:

- Karakter 5: Søknaden svarer på kriteriet på en fremragende måte. Sammenlignet med relevant arbeid, er den blant de 15 % beste.
- Karakter 4: Søknaden svarer svært godt på kriteriet. Sammenlignet med relevant arbeid (tilsvarende forskningsprosjekt), er den blant de 16–30 % beste.
- Karakter 3: Søknaden svarer godt på kriteriet. Den har noen mangler, men disse er ikke til stort hinder for at det foreslåtte prosjektet kan lykkes.
- Karakter 2: Søknaden svarer overordna på kriteriet, men har store mangler som er til hinder for at det foreslåtte prosjektet kan lykkes.
- Karakter 1: Kriteriet er utilstrekkelig oppfylt.
- Karakter 0: Søknaden oppfyller ikke kriteriet eller kan ikke vurderes på grunn av manglende eller ufullstendig informasjon.

Forskningsrådets administrasjon vil foreta en innstilling i tråd med relevant porteføljestyres krav, og endelig tildeling vedtas så av porteføljestyrene, som før. I en overgangsfase må porteføljestyrene forholde seg til søknader som er sendt inn og evaluert både gjennom den nye og den gamle ordningen. På sikt vil det nye systemet også få funksjonalitet som støtter porteføljestyrenes oppgaver og ansvar i søknadsbehandlingsprosessen. Da vil porteføljestyremedlemmene også få bruker i systemet.

Nytt prosjektoppfølgningssystem

Kontrakt

Tidligere kontraktsdokumenter vil bli erstattet av et tilskuddsbrev. Forskningsrådet har kommunisert at dette utstedes én gang, og at endringer i prosjektet i prosjektperioden ikke utløser utstedelse av nytt tilskuddsbrev. Overgangen til tilskuddsbrev kan ses på som en overgang fra ett juridisk avtaleformat til et annet, idet et “tilskuddsbrev” er et uttrykk for en ensidig *erklæring*. Dette i motsetning til en kontrakt, som indikerer gjensidig *enighet*, typisk som resultat av en forhandling. I praksis er det imidlertid tvilsomt at denne endringen får særlig betydning.

Forskningsrådet vil ikke lenger kreve at kopi av samarbeidsavtaler lastes opp før godkjenning av tilskuddet. Forskningsrådet virker med dette å distansere seg fra samarbeidsavtalene og den innholdsmessige utformingen av dem. UH-sektoren har i andre sammenhenger ytret bekymring for at manglende avtalemaler og tydelige føringer fra Forskningsrådet vanskeliggjør kontraktsforhandlinger med samarbeidspartnere. Slik sett går denne endringen mot UH-sektorens ønske. Gjennom nasjonalt juristnettverk, og uavhengig av Forskningsrådets endringer, har imidlertid institusjonene selv påbegynt et arbeid med å utarbeide maler for samarbeidsavtaler. Inspirasjonen er Danmark, og målet er at dette skal forenkle forhandlinger og øke forutsigbarheten i kontraktsforhandlinger; både internt i sektoren, men også for å etablere en felles, omforent plattform for UH-sektoren i forhandlinger med industri og næringsliv.

Selv om kopi av selve samarbeidsavtalen ikke lenger skal lastes opp, må alle samarbeidspartnere bekrefte ved avkrysning at samarbeidsavtale inngås. Dette krever en viss bevissthet rundt tilgjengelighet og organisasjonsmyndighet ved tildeling av den relevante prosjektrollen, jamfør diskusjonen over.

Oppstart

Prosjektet må sende en oppstartsrapport før prosjektet blir aktivt. Denne må inneholde informasjon om sikkerhet, en plan for datahåndtering, brukermedvirkning, gender issues o.l

Rapportering

Forskningsrådet har antydnet forenkling av både økonomisk og faglig rapportering, men omfanget av endringene er ikke avklart.

FRIPRO

Flere endringer er allerede gjennomført for Forskningsrådets FRIPRO – utlysninger. Høsten 2023 gikk man over fra årlig søknadsfrist til løpende søknadsmottak og -behandling. Det ble også innført karenstid og karantenetid for enkelte utlysninger. Tiltaket ble innført for å få opp

tilslagsprosenten og for å redusere ressursbruken på søknadsskriving. Etter to år har tilslagsprosenten økt fra rundt 5 til 20%. Ved inngangen til 2026 justerte Forskningsrådet karakterkravet til ett års karantene fordi de så at det var for liten avstand i karakter mellom innvilgelse og karantene. For søknadstypene *Forskerprosjekt for erfarne forskere (FRIPRO)*, *Forskerprosjekt for tidlig karriere (FRIPRO)* og *toppforskere* ble kravet om gjennomsnittskarakter for å unngå ett års karantene, senket med et halvt poeng. Endringene fikk tilbakevirkende kraft og vil gjelde for alle søknader sendt inn etter 1.1.2025.

I 2025 ble tre nye utlysningstyper innført: “Toppforskere”, “Radikale forskningsidéer i tidlig karriere” og “Finansiering av kvalifiserte ERC-søknader – søknad etter invitasjon”. De ulike utlysningstypene søker å nå forskere i ulike faser av karriereløpet og har ulike rammer. En oversikt over de ulike utlysningstypene er gitt i tabell under. De nye utlysningstypene beskrives i tillegg litt nærmere.

Utlysning	Støttegrense	Prosjektvarighet	Målgruppe
Forskerprosjekt med internasjonal mobilitet	4,7 – 7,4 mill kroner	36 – 48 mnd	Forskere på postdoktornivå. Søker må ha levert doktorgradsavhandling ved innsendelse
Forskerprosjekt for tidlig karriere	4 – 10 mill. kroner	36 – 48 mnd	Forskere med 2 – 7 års erfaring etter doktorgraden
Radikale forskningsidéer i tidlig karriere	0,5 – 2 mill. kroner	4 – 12 mnd	Forskere med 2 – 7 års erfaring etter doktorgrad eller godkjent førstestillingskompetanse
Forskerprosjekt for erfarne forskere	4 – 12 mill. kroner	36 – 96 mnd	Forskere med minst seks års erfaring etter doktorgrad eller godkjent førstestillingskompetanse
Toppforskere	15 – 40 mill. kroner	48 – 96 mnd	Samarbeid mellom to eller flere forskere. Prosjekt-leder må ha minst 6 års erfaring etter doktorgrad eller oppnådd første-stillingskompetanse. Men minst én annen prosjektleder må ha to års erfaring eller mer
Finansiering av kvalifiserte ERC-søknader – søknad etter invitasjon	10 – 40 mill NOK	48 – 60 mnd	Forskere som sendte inn søknad til ERC-2025-StG eller ERC-2025-CoG og som fikk karakter A i andre trinn av søknads-behandlingen uten å få finansiering fra ERC

Radikale forskningsidéer

Dette tiltaket ble innført for å rette seg mot forskere som vil teste spesielt dristige forskningsidéer. Idéene må være så dristige at risikoen for at den ikke fører fram er for høy til at det er hensiktsmessig å starte et stort prosjekt, men hvor forskningen vil kunne ha stor betydning for fagfeltet dersom prosjektet er vellykket. Det er i første omgang innført utlysning for forskere

tidlig i karrieren. Man kan ha ett *Radikale forskningsidéer*-prosjekt samtidig med et annet pågående forskerprosjekt finansiert under FRIPRO ordningen.

Toppforskere

Denne utlysningstypen har en litt høyere ramme enn de andre og skal gå til prosjekter der to eller flere forskere samarbeider. Utlysningen er rettet mot erfarne prosjektledere mens samarbeidende forskere kan ha noe mindre erfaring. Første tildeling fra denne utlysningstypen kom i desember

Finansiering av kvalifiserte ERC-søknader – søknad etter invitasjon

Formålet med denne utlysningen er å stimulere til flere verdensledende forskningsmiljøer og å øke antall norske søknader til ERC. Søknader som nesten når opp i den tøffe ERC konkurranse, får her en ny mulighet til å bli finansiert. Forskningsrådet finansierer to søknader.

Forsknings- og innovasjonsavdelingen og Økonomiavdelingen vil nøye følge med på utviklingen og endringene etter hvert som de blir annonsert, og vil i samhandling med fakultetene se til at endringene og implikasjonene er godt kjent i administrativ og faglig linje.

Saken legges fram for forskningsutvalget til orientering

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 04.03.2026
FU-sak: 10/26		Arkivsaknr.:

ERC fakultetsvise ambisjonsmål

Bakgrunn

I UiBs strategi (2023-2030) er ambisjonene fram mot 2030 at UiB skal oppnå flere tildelinger fra Det europeiske forskningsrådet (ERC). Forskningsutvalget besluttet ved inngangen til 2020 å samle seg om en felles prosess for å få flere forskere til å søke ERC, og har siden den gang hatt flere saker om ERC til drøfting i utvalget. I møte i FU 23.03.2022 diskuterte utvalget om det ønsket å innarbeide en ordning med å utarbeide fakultetsvise ambisjonsmål for de ulike kategoriene ERC fram mot utgangen av Horisont Europa (2027), og med årlige justeringer. Det var enighet i FU om å utarbeide en slik syklus, og at Forskningsutvalget kunne være en arena der de fakultetsvise ambisjonsmålene ble presentert med tanke på erfaringsutveksling og deling.

Fakultetenes ambisjonsmål ble sist presentert på møte i FU 19. juni 2024. I møte 15. oktober 2025 var det enighet i FU om å fortsette en slik syklus, og at en årlig gjennomgang av ambisjonsmål er nyttig som et insitament for instituttene til å vurdere aktuelle kandidater. I møtet 4. mars skal fakultetenes ambisjonsmål på nytt presenteres.. Til møtet har fakultetene gjennomgått målene fra 2024, og oppdatert tallene fram til 2029, jamfør epost fra FIA 9. februar 2026. Ambisjonsmålene vil bli presentert direkte i møtet.

Hensikt med ambisjonsmål

Hensikten med å utarbeide ambisjonsmål er at det skal være en hjelp for fakultetene selv til å sette noen mål om hva de vil strekke seg mot fram til 2029, og at disse skal knyttes til de ulike kategoriene av ERC.

Fakultetene velger selv hvordan de vil følge opp ambisjonsmålene på sine institutt og fakultet. Bakgrunnen for å dele målene i FU er tilbakemeldinger fra fakultetene om at det oppleves som nyttig å dele erfaringer og ambisjoner med hverandre, og at det bidrar til å få et institusjonelt fokus på UiBs arbeid med å øke antall ERC-søknader.

Saken legges fram til drøfting i FU.

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 4.03.2026
FU-sak: 11/26		Arkivsaknr.:

Revisjon av UiBs politikk for åpen vitenskap

Bakgrunn

Universitetsstyret vedtok i 2020 Universitetet i Bergens politikk for åpen vitenskap (sak [101/20](#)). Vedtaket i styresaken pekte på behov for aktiv forvaltning av politikken. Forskningsutvalget ble gitt rolle som styringsgruppe for videre utvikling. Nye utfordringer, krav og forventninger fra nasjonale og internasjonale aktører gjør det nødvendig å vurdere revisjon av de ulike politikkområdene. Det tas sikte på å legge fram sak for universitetsstyret i løpet av 2026.

UiBs politikk er vedlagt, og også tilgjengelig på nettsidene for ansatte:

<https://www.uib.no/foransatte/139288/politikk-%C3%A5pen-vitenskap-ved-uib>

Forskningsutvalget bes i første omgang om å peke på områder med behov for utvikling av UiBs politikk.

UiBs politikk for åpen vitenskap

UiB har hatt en politikk for åpen publisering siden 2009. Behovet for å utarbeide mer helhetlige retningslinjer for åpen vitenskap var foranlediget av internasjonale og nasjonale prosesser, der forskere og forskningsinstitusjoner ble stilt overfor nye krav fra myndigheter, finansører og kollegiale organ. UiBs politikk gav et grunnlag for å samordne tjenester og utvikle kompetanse i organisasjonen for å kunne møte endringsprosessene. En arbeidsgruppe nedsatt av universitetsledelsen utarbeidet forslag til en politikk, som ble vedtatt av universitetsstyret høsten 2020 (sak [101/20](#)).

Universitetsstyret ga Forskningsutvalget rolle som styringsgruppe for videre utvikling, med Universitetsbiblioteket og Forsknings- og innovasjonsavdelingen som forvaltere av de ulike politikkområdene. Politikken ble sist justert i 2022 (ustyre sak [108/22](#)), der retningslinjer for rettigheter knyttet til åpen publisering ble lagt til. Utviklingen på området, med nye krav og forventninger fra nasjonale og internasjonale aktører, har aktualisert behov for justering av politikken. I UiBs søknad om fornyelse av HR Excellence in Research-status, er videreutvikling av politikk for åpen vitenskap trukket fram som et av innsatsområdene i arbeidsplanen.

UiBs politikk er utformet for å utfylle nasjonale og internasjonale retningslinjer. Den er delt inn i fem områder, der ansvar for oppfølging er lagt på ulike sentrale avdelinger: Publisering, forskningsdata, innovasjon, læringsressurser og folkeforskning. Eksempler på andre problemstillinger som har vært særlig aktuelle de siste årene er utfordringer knyttet til ansvarlig internasjonalt samarbeid, kunstig intelligens og nye krav til evaluering av forskning og forskere jamfør initiativ som [DORA](#), [COARA](#) og [Norcam](#).

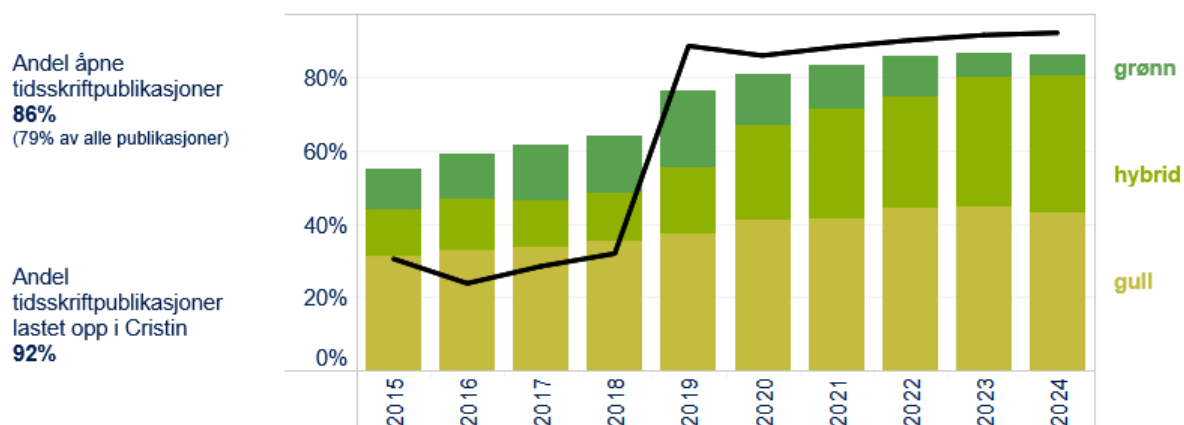
I det følgende gis en kort omtale av status for de ulike politikkområdene.

Åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner og resultater av kunstnerisk utviklingsarbeid

UiBs politikk krever at vitenskapelige publikasjoner og resultater av kunstnerisk utviklingsarbeid skal i all hovedsak være åpent tilgjengelige, i tråd med nasjonale og internasjonale retningslinjer (KD, Forskningsrådet og EU).

I 2024 ble 79 prosent av alle UiBs vitenskapelige publikasjoner utgitt med åpen tilgang, herunder 84 prosent av tidsskriftartiklene. 43 prosent av tidsskriftartiklene ble utgitt i publiseringskanaler som i helhet er offentlig tilgjengelige («gull åpen tilgang», jmf en mye brukt [inndeling av tilgangsmodeller](#)). 92 prosent av artiklene er deponert i Nasjonalt vitenarkiv (NVA, tidligere Cristin).

Prosentandel åpne tidsskriftpublikasjoner og tidsskriftpublikasjoner lastet opp i Cristin

Sektoren har kommet langt i målsettingen om fri tilgang til vitenskapelige publikasjoner. UiB har iverksatt en rekke tiltak for å oppfylle målene om åpen tilgang i politikk for åpen vitenskap på en slik måte at kravene fra KD, NFR og EU innfris. Vi nevner blant annet:

- UiB har engasjert seg i SIKTs utvikling av Nasjonalt Vitenarkiv (NVA), og tatt det i bruk som arkiv for åpen tilgjengeliggjøring.
- UiB tilbyr en publiseringsplattform med teknisk støtte for åpne tidsskrift gjennom tjenesten Bergen Open Access Publishing (<https://boap.uib.no/>).
- UiB deltar i forhandlingsarbeidet med nasjonale «publiser og les»-avtaler, i samarbeid med SIKT og resten av BOTT-institusjonene. «publiser og les»-avtaler med de store forlagene gir både lesetilgang til forlagets tidsskrift og mulighet for UiBs forskere til å publisere i dem med åpen tilgang.
- UiB har inngått rammeavtaler for publisering med gull åpen tilgang publisering.
- UiB vedtok i 2022 en institusjonell rettighetspolitikk som sikrer forskere retten til selv å bestemme hvordan deres vitenskapelige publikasjoner skal gjøre åpent tilgjengelig.
- Universitetsbiblioteket tilbyr rådgivning og har utarbeidet en portefølje av kurs for å dekke kompetansebehov i organisasjonen knyttet til vitenskapelig publisering.

Åpen tilgang til forskningsdata

Målsettingen i politikken er at data som er et resultat av de ansattes forskningsaktivitet skal klargjøres og tilgjengeliggjøres for gjenbruk, i tråd med FAIR-prinsippene. For å forvalte området er det etablert en arbeidsgruppe bestående av representanter fra UB, FIA og ITA. UB har

utarbeidet omfattende nettjenester og kurs rettet mot vitenskapelig ansatte, og er pådriver for utvikling av nasjonale tjenester for datahåndteringsplaner.

UiB legger til rette for lagring og deling av åpne, ikke sensitive forskningsdata, i det internasjonale generiske arkivet Dataverse.no. Dataverse brukes av BOTT og andre UH-institusjoner. Et anvendelsesområde har vært å tilgjengeliggjøre grunnlagsdata knyttet til artikler i tråd med krav fra publiseringskanaler. Per februar 2026 er det arkivert 167 UiB-datasett i dataverse.no. UiB tilbyr infrastruktur som gir åpen digital tilgang til kulturarvmateriale (f.eks. [Marcus](#), [SAMLA – Digitalisering av norske tradisjonsarkiv](#)) og språksamlingene (f.eks. [Termportalen](#) and [ordbokene.no](#)).

UiB er medlem av [European Open Science Cloud](#) (EOSC). EOSC har som mål å utvikle et nettverk av FAIR forskningsdata, infrastruktur og tjenester for forskere i Europa. EOSC skal ikke bare fremme åpen vitenskap, men også styrke Europa som forskningsregion på tvers av lands- og disiplinsgrenser. UiB er også medlem av den norske noden i [Research Data Alliance](#) (RDA), et globalt nettverk som også arbeider for datadrevet forskning og forskningsdatadeling.

Gjennom SAFE er UiB aktiv i samarbeidet for å utvikle nasjonale tjenester for sensitive data - [NORTRE](#).

Åpen innovasjon

«Åpen innovasjon» har vært et sentralt begrep i EUs og forskningsrådets politikk for åpen vitenskap. Over tid har begrepsbruken gått mer i retning «ansvarlig innovasjon» (Responsible Research and Innovation, RRI), som innebærer at en skal legge til rette for at forskning fører til en bærekraftig utvikling, jamfør omtale på [forskningsrådets nettsider](#). UiBs politikk er mindre konkret på dette området enn andre, den sier blant annet at kunnskapsbygging og utvikling av praksisformer skal stå sentralt i UiBs tilnærming.

I samarbeidsprosjekt med næringslivet har kontraktforhandlinger ofte fokus på eierskap til resultat, og UiBs innstilling er vanligvis størst mulig åpenhet med muligheter for offentlig publisering av forskningen.

Likevel er ikke UiBs politikk til hinder for tilrettelegging for kommersialisering gjennom patentering og lisensiering. Den viktigste oppfølgingen av politikken har vært rettet mot avklaring av retningslinjer for immaterielle rettigheter (IPR). En arbeidsgruppe leverte i 2024 en rapport og forslag til ny IPR-politikk, som anbefalte å styrke ansattes uttelling i kommersialiseringsprosjekt. Universitetsstyret vedtok oppdatert IPR-politikk i [sak 88-25](#) som fulgte opp denne anbefalingen. Politikken punkt 8 omhandler åpen innovasjon og akademisk frihet.

Åpne læringsressurser

Målet for politikken er at ansatte og studenter skal lage, publisere, dele og bruke åpne læringsressurser som en integrert del av den forskningsbaserte undervisningen. Politikk for åpne læringsressurser ble fulgt opp i en [utredning](#) som ble behandlet av Forskningsutvalget [juni 2021](#). Utredningen konkluderte med at UiB skulle knytte læringsplattformen Mitt UiB til den nasjonale plattformen for deling av åpne læringsressurser, DLR. SIKT, som forvalter tjenesten, peker imidlertid på lav deltakelse og lite bruk, og har lagt ned tjenesten med virkning fra mai 2025. Siden den nasjonale tjenesten er faset ut, er det uklart om det er hensiktsmessig med videre satsing på åpne læringsressurser slik de er omtalt i politikken. UiBs samarbeid om [Viten-TV](#) er et eksempel på nasjonal satsing for å dele læringsressurser av høy kvalitet.

Folkeforskning

Folkeforskning skal gi medborgere større kunnskap om forskning, synliggjøre universitetet og styrke forskningen, ifølge UiBs politikk. Begrepet dekker to ulike former for involvering: brukermedvirkning fra grupper som er relevant for forskningen, eksempelvis pasienter i medisinsk forskning, og fri medvirkning fra interesserte borgere, eksempelvis bidrag i store naturkartlegginger. Kultur for å involvere borgere i forskningsprosesser varierer mye mellom faggrupper og disipliner.

Sentralt har UiB fulgt med på nasjonale initiativ fra forskningsrådet, og presentert prosjekter basert på folkeforskning i forskningsutvalget. Gitt at slik medvirkning kan sies å være metodevalg i de enkelte forskningsprosjektene, kan det være utfordrende å utforme generelle tiltak på sentralt nivå. UiBs politikk peker på en utprøvende tilnærming til nye samarbeidsformer med medborgere i forskningsprosesser. Folkeforskning og brukermedvirkning er fremdeles et prioritert område i Forskningsrådets politikk for åpen forskning.

Foreløpig organisering og tidslinje for arbeid med revisjon av UiBs politikk

- 4.mars: første behandling av saken i Forskningsutvalget
- Mars: avklaringer med rektoratet. Saken legges frem i dekanmøtet
- 29. april: andre behandling av saken i Forskningsutvalget
- Mai: saksframlegget utarbeides.
- 22. mai: frist for styresaken
- 18. juni: styrebehandling

I denne første fasen er det viktig å få avklart hvilke punkter i politikken som bør endres, eventuelt legges til eller trekkes fra.

Saken legges fram for forskningsutvalget til drøfting

Bakgrunnsdokument:

UiBs politikk for åpen vitenskap, <https://www.uib.no/foransatte/139288/politikk-%C3%A5pen-vitenskap-ved-uib>

FU sak 17/23 – status for åpen vitenskap, [saksforelegg](#)

Forskningsrådets nettsider for åpen forskning:

<https://www.forskningsradet.no/forskningspolitikk-strategi/apen-forskning/>

Kunnskapsdepartementet: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonale-mal-og-retningslinjer-for-apen-tilgang-til-vitenskapelige-artikler/id2567591/>

HKDir: <https://hkdir.no/retningslinjer-og-verktoy-for-ansvarlig-internasjonalt-kunnskapssamarbeid/akademiske-verdier-og-forskningsetikk/apen-forskning-og-deling>

EU: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/strategy-research-and-innovation/our-digital-future/open-science_en

Unesco: <https://www.unesco.org/en/open-science>

SIKT: <https://www.openscience.no/>

ÅPEN VITENSKAP

Politikk for åpen vitenskap ved UiB

Åpenhet, transparens og deling av kunnskap er grunnleggende for UiB. Teknologiske endringer har skapt nye muligheter for forskning, utdanning, innovasjon og kunstnerisk utviklingsarbeid. UiBs politikk for åpen vitenskap skal samordne tjenester og utvikle kompetanse for å møte nye forventninger og krav.

Foto/ill.: Open Science

Politikk for åpen vitenskap ved Universitetet i Bergen

Vedtatt av Universitetsstyret 24.09.2020, sak 101/20, sist endret 24.11.2022, sak 108/22.

Åpenhet, transparens og deling av kunnskap er grunnleggende for Universitetet i Bergen. Teknologiske endringer og økt digitalisering har skapt nye muligheter for forskning, utdanning, innovasjon og kunstnerisk utviklingsarbeid

Åpen vitenskap er vitenskapelig praksis hvor prosesser og resultater er åpent tilgjengelige under vilkår som fremmer deling, utnyttelse, samarbeid og samfunnsansvar. Begrepet åpen vitenskap omfatter hele forskningsprosessen og brukes om metoder, data, programvare, kode og resultater. Åpen vitenskap representerer en endring i hvordan forskning blir utført¹, hvordan forskere samarbeider og hvordan forskningen blir delt og organisert.

Åpen vitenskap er viktig både for kunnskapsutvikling, for å sikre forskningens integritet og for å øke forskningens tilgjengelighet. Gjennom økt samarbeid om og gjenbruk av data, metoder og prosesser kan forskningsprosessen gjøres mer effektiv. Samtidig vil tilgang til underliggende data og metode gjøre det enklere å etterprøve og reproducere forskningsresultater og slik styrke tilliten til forskningen. Lik tilgang til forskningsresultater er demokratiserende for det globale forskersamfunnet og skal sikre et kritisk kunnskapsgrunnlag i et demokratisk samfunn.

Forskere, institusjoner, myndigheter, finansiører, næringsliv og allmennheten er alle interessenter i åpen vitenskap. Både EU og Forskningsrådet har utformet retningslinjer for åpen vitenskap og regjeringen har vedtatt retningslinjer for tilgjengeliggjøring av forskningsdata og vitenskapelige artikler som legger premisser for UiBs aktiviteter.²

UiBs politikk for åpen vitenskap er basert på prinsippet om at forskning og forskningsprosesser skal være «så åpne som mulig, så lukkede som nødvendig». Det vil si at forskning og forskningsprosesser skal gjøres åpent tilgjengelige med mindre legitime hensyn som sikkerhet, personvern, juridiske forhold eller konkurransehensyn står i veien.

UiBs politikk for åpen vitenskap omfatter åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner og resultater av kunstnerisk utviklingsarbeid, åpen tilgang til forskningsdata, åpen innovasjon, åpne læringsressurser og folkeforskning.

UiB vil legge til rette for at UiBs ansatte og studenter får relevant opplæring og veiledning i prinsippene for åpen vitenskap og får mulighet til eksperimentering og utprøving av nye praksiser.

UiBs politikk for åpen vitenskap gjelder for forskning, utdanning og formidling som skjer ved UiB. Prinsippene for åpen vitenskap skal legges til grunn for alt forskningssamarbeid UiB deltar i.

1 Forskning inkluderer her også kunstnerisk utviklingsarbeid

2 [Nasjonale mål og retningslinjer for åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner \(https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonale-mal-og-retningslinjer-for-åpen-tilgang-til-vitenskapelige-artikler/id2567591/\)](https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonale-mal-og-retningslinjer-for-åpen-tilgang-til-vitenskapelige-publikasjoner/id2567591/)

[Nasjonal strategi for tilgjengeliggjøring og deling av forskningsdata \(https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonal-strategi-for-tilgjengeliggjoring-og-deling-av-forskningsdata/id2582412/\)](https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonal-strategi-for-tilgjengeliggjoring-og-deling-av-forskningsdata/id2582412/)

[Forskningsrådets policy for åpen forskning \(https://www.forskningsradet.no/siteassets/forskningspolitisk-radgivning/apen-forskning/nfr-policy-apen-forskning-norsk-ny.pdf\)](https://www.forskningsradet.no/siteassets/forskningspolitisk-radgivning/apen-forskning/nfr-policy-apen-forskning-norsk-ny.pdf)

[Open innovation, open science, open to the world - a vision for Europe \(https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/open-innovation-open-science-open-world-vision-europe\)](https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/open-innovation-open-science-open-world-vision-europe)

Åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner og resultater av kunstnerisk utviklingsarbeid

Tilgang til pålitelig kunnskap er en viktig forutsetning for et velfungerende demokrati og fri meningsutveksling. Åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner og resultater av fagfellevurdert kunstnerisk utviklingsarbeid bidrar til at forskning og kunnskap kan deles, spres og utnyttes av forskere, institusjoner og samfunns- og næringsliv.

Universitetet i Bergen har som mål at vitenskapelige publikasjoner skal være åpent tilgjengelige. Vitenskapelige artikler skal gjøres åpent tilgjengelige enten i publiseringskanaler med åpen tilgang eller i åpne vitenarkiv. Det er også et mål å gjøre monografier, antologiartikler og resultater av kunstnerisk utviklingsarbeid, åpent tilgjengelige.

For åpen tilgjengeliggjøring av vitenskapelige artikler i UIBs vitenarkiv (BORA) gjelder følgende rettighetsordning:

- UiB har en ikke-eksklusiv rett til å gjøre alle vitenskapelige artikler forfattet av ansatte og studenter tilknyttet institusjonen tilgjengelige med en Creative Commons-lisens.

- Ansatte og studenter kan unnta enkeltartikler fra denne ordningen ved å be om fritak. Søknader om fritak fra ordningen trenger ikke begrunnes.
- UiB gjør de vitenskapelige artiklene åpent tilgjengelige i institusjonens vitenarkiv. For artikler som er publisert med en Creative Commons-lisens, vil den publiserte versjonen gjøres tilgjengelig med lisensen den er publisert under. For artikler som ikke er publisert åpent, vil forfatters aksepterte manuskript som standard gjøres tilgjengelig med en Creative Commons Navngivelse – CC BY-lisens.
- Rektor er juridisk ansvarlig for tolkning av rettighetsordningen og for å løse tvister om dens tolkning og anvendelse

UiB skal i nasjonale og internasjonale nettverk og samarbeid fremme åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner. UiB skal arbeide for at det utvikles infrastrukturer der åpen tilgang kan realiseres med minst mulig administrasjon for den enkelte ansatte.

UiB har følgende prinsipper for åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner og resultater av kunstnerisk utviklingsarbeid:

- UiBs ansatte skal laste opp sine vitenskapelige artikler i Cristin, slik at de om mulig kan tilgjengeliggjøres i et egnet vitenarkiv. Versjonen av artikler som lastes opp skal være en antatt, fagfellevurdert versjon. Kravet omfatter foreløpig bare vitenskapelige artikler, men ansatte oppfordres til å også deponere vitenskapelige monografier og antologiartikler.
- UiB skal bidra til at ansatte kan gjøre sine resultater av kunstnerisk utviklingsarbeid åpent tilgjengelige.
- UiBs ansatte og studenter skal ha tilgang til relevant opplæring og veiledning i åpen publisering.
- I valget mellom faglig likeverdige publiseringskanaler, skal ansatte publisere i de kanaler som gir åpnest mulig tilgang til publikasjonen, enten ved at kanalen gir åpen tilgang på egen plattform eller ved at kanalen tillater åpen tilgjengeliggjøring i et vitenarkiv.
- UiB skal i forhandlinger med forlag ha som mål at avtalene fremmer åpen tilgang til vitenskapelige artikler
- UiB skal gjennom nasjonalt og internasjonalt samarbeid arbeide for en økonomisk bærekraftig overgang fra en abonnementsmodell til en åpen og velfungerende publiseringsmodell.
- Publikasjoner som er resultat av eksternfinansierte prosjekt, skal følge de retningslinjer og krav til åpen tilgang som er stilt av finansørerne. UiB skal samtidig arbeide for at de som finansierer forskning ved institusjonen slutter seg til UiBs prinsipper for åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner.
- UiB skal legge til rette for åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner gjennom det åpne vitenarkivet Bergen Open Research Archive (BORA), gjennom drift av åpne tidsskrift og gjennom støtte til betaling av åpen publisering av artikler og bøker.
- Masterstudenter og ph.d.-kandidater oppfordres til å gjøre sine masteroppgaver og ph.d.-arbeider åpent tilgjengelige i BORA, her under tilgjengeliggjøring på et senere tidspunkt når hensyn til publisering og pågående forskning tilsier det.

Åpen tilgang til forskningsdata

Innhenting, bearbeiding, analyse og produksjon av forskningsdata er en grunnleggende og omfattende del av UiBs virke. Forskningsdata utgjør en stor verdi for institusjonen og samfunnet for øvrig, og det er viktig at disse deles så åpent som mulig mellom fagdisipliner, teknologier og sektorer, innenfor gjeldende lovverk.

Universitetet i Bergen har som mål at data som er et resultat av de ansattes forskningsaktivitet, skal klargjøres og tilgjengeliggjøres for gjenbruk, i tråd med FAIR-prinsippene.³ Ansatte oppfordres til å gjøre data tilgjengelig så tidlig som mulig i forskningsprosessen. Lagring og tilgjengeliggjøring skal gjøres i tråd med relevante juridiske rammer som personvern, informasjonssikkerhet, forretningshemmeligheter og immaterielle rettigheter (IPR).

UiB skal i nasjonale og internasjonale nettverk og samarbeid fremme åpen tilgang til forskningsdata og FAIR-prinsippene.

UiB har følgende prinsipper for åpen tilgang til forskningsdata:

- Forskningsdata bør håndteres og tilgjengeliggjøres slik at verdiene i dataene kan utnyttes best mulig.⁴
- Beslutning om arkivering og tilrettelegging av forskningsdata må tas i forskerfellesskapene.
- UiBs ansatte og studenter skal ha tilgang til relevant opplæring og veiledning i håndtering av forskningsdata.
- Alle forskningsprosjekter som ledes fra UiB skal ha en datahåndteringsplan.
- UiBs ansatte skal ha tilgang til analyse- og lagringsløsninger som sikrer tilstrekkelig skjerming ved håndtering av sensitive data, og til arkivløsninger som sikrer at dataene er bevart og tilgjengeliggjort for framtidig deling.
- UiB skal legge til rette for lagring og deling av åpne, ikke sensitive forskningsdata gjennom det generiske arkivverktøyet UiB Open Research Data. For data som må skjermes underveis i forskningsprosessen og for alle typer sensitive data som ikke kan deles åpent, legger UiB til rette gjennom UiBs tjeneste for innsamling og analyse av sensitive data, SAFE.
- Studenter og ph.d.-kandidater oppfordres til å gjøre forskningsdataene sine tilgjengelige ved innlevering av masteroppgaver og ph.d.-arbeid.
- UiBs fagmiljøer skal bidra til å utvikle gode løsninger for arkivering og tilgjengeliggjøring av forskningsdata på sine fagfelt.

³ FAIR: Findable, Accessible, Interoperable, Reusable (<https://www.go-fair.org/fair-principles/>)

⁴ Kulepunkt en og to er nasjonale prinsipper: Nasjonal strategi for deling for tilgjengeliggjøring og deling av forskningsdata

Åpen innovasjon

Åpen innovasjon er ide- og kunnskapsutveksling som foregår på tvers av virksomheter, sektorer og interessentgrupper med formål å utvikle nye produkter, nye tjenester og praksisformer. Dette innebærer at innovasjonsprosesser ikke skjer i lukkede prosjekter, men organiseres i åpent samspill mellom ulike aktører.

Siden åpen innovasjon er relativt nytt i universitets- og høgskolesektoren, vil kunnskapsbygging og utvikling av praksisformer stå sentralt i UiBs tilnærming.

UiB skal fremme åpen innovasjon i nasjonale og internasjonale samarbeid og nettverk.

UiB skal:

- Aktivt utnytte potensialet som ligger i samarbeid og UiBs kunnskapsklynger, deltakelse i ulike næringsklynger og i samarbeid med næringslivsaktører og offentlig sektor for øvrig.
- Aktivt delta i og utnytte nye virkemidler som utvikles for å øke åpenhet i innovasjonsprosesser fra Forskningsrådet, Innovasjon Norge, EU, Diku og andre.
- Synliggjøre og stimulere til interesse for og kunnskap om åpen innovasjon i egen organisasjon, gjennom fakultetene og i etablerte fora for nyskaping.
- Inkorporere prinsipper for åpenhet i tiltak for kulturbygging og praksis for innovasjon i organisasjonen.
- Sikre at immaterielle rettigheter blir ivaretatt i åpne innovasjonsprosesser der UiB deltar.

Åpne læringsressurser

Åpne læringsressurser er en del av universitetets vitenskapelige produksjon og viktig for kunnskapsformidling. Universitetet i Bergen har som mål at ansatte og studenter skal lage, publisere og bruke åpne læringsressurser som en integrert del av den forskningsbaserte undervisningen. Med åpne læringsressurser menes her ressurser utviklet for undervisningsformål som gjøres tilgjengelig i et digitalt format, og på en måte som tillater gjenbruk.

Åpne læringsressurser skal bidra til å forbedre undervisningen og styrke tilbudet av læringsmuligheter for alle.

UiB har følgende prinsipper for åpne læringsressurser:

- UiB skal implementere en digital plattform for deling av åpne og kvalitetssikrede læringsressurser.
- UiB skal implementere et tydelig regelverk for problemstillinger knyttet til kvalitetssikring, opphavsrett, personvern, deling og bruk av læringsressurser.
- UiB skal fremme en god delingskultur for læringsressurser for å styrke kvaliteten i undervisningen og for å styrke det nasjonale og internasjonale samarbeidet på tvers av institusjoner og fagmiljø.
- UiB skal legge til rette for at ansatte får nødvendig opplæring og kompetanse i opphavsrettslige og tekniske problemstillinger knyttet til lagring, publisering og deling av læringsressurser.
- UiB skal legge til rette for at ansatte kan dele sine læringsressurser og gjøre læringsressurser åpent tilgjengelige i de tilfeller der det ikke kommer i konflikt med faglige eller juridiske hensyn.
- UiBs ansatte skal påse at utforming, bruk og deling av åpne læringsressurser er i samsvar med institusjonens verdier og omdømme.

Folkeforskning

Folkeforskning skal gi medborgere større kunnskap om forskning, synliggjøre universitetet og styrke forskningen.

Folkeforskning er å engasjere og involvere enkeltindivider, grupper eller institusjoner som ikke har

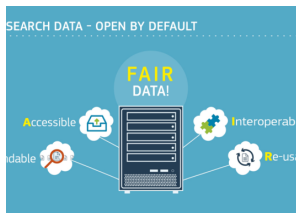
forskerbakgrunn i forskning, i samarbeid med forskere eller forskningsinstitusjoner. Aktiviteter kan være bidrag i innsamling og systematisering av data i FoU-prosjekter, eller initiativ til forskningsprosesser i samarbeid med forskere. Målet med arbeidet skal være å skape ny innsikt, men kan også være å bidra i innovasjon og utvikling av tjenestekvalitet, eller å spre kunnskap om forskning og vitenskap.

Universitetet i Bergen skal:

- ha en utprøvende tilnærming til nye samarbeidsformer med medborgere i forskningsprosesser
- stimulere interesse og gjøre folkeforskning kjent i fagmiljøene på universitetet
- bidra til å videreutvikle eksisterende samarbeid, og søke å utvide aktivitet til nye fagområder
- utnytte stimuleringsordninger i regi av Forskningsrådet og andre
- sikre at folkeforskning der UiB er involvert, tilfredsstiller krav og standarder for evidens, vitenskapelig metode, forskningsetikk o.a.
- utrede muligheten for å utvikle infrastruktur som legger til rette for innsamling og dokumentasjon av data i folkeforskningsprosjekt.

TILKNYTTET INNHOLD

Åpen tilgang til forskningsdata

Universitetsbiblioteket kan gi råd og veiledning om håndtering og tilgjengeliggjøring av forskningsdata

[\(/nb/ub/110811/%C3%A5pen-tilgang-til-forskningsdata\)](/nb/ub/110811/%C3%A5pen-tilgang-til-forskningsdata)

Open Access - hva, hvorfor og hvordan

Forskere og studenter ved UiB kan gjøre sine vitenskapelige publikasjoner åpent tilgjengelig (Open Access) i Nasjonalt vitenarkiv (NVA) eller ved å publisere åpent.

[\(/nb/ub/71988/open-access-hva-hvorfor-og-hvordan\)](/nb/ub/71988/open-access-hva-hvorfor-og-hvordan)

Rettighetsordning for åpen tilgjengeliggjøring

Universitetet i Bergen har en rettighetsordning for åpen tilgang til vitenskapelige artikler.

[\(/nb/ub/158627/rettighetsordning-%C3%A5pen-tilgjengeliggj%C3%B8ring\)](/nb/ub/158627/rettighetsordning-%C3%A5pen-tilgjengeliggj%C3%B8ring)

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 4.03.2026
FU-sak: 12/26		Arkivsaknr.:

Karriereplaner og karrierefremmende arbeid for ph.d.-kandidater ved Universitetet i Bergen

Bakgrunn

I Forskriften til universitet- og høyskoleloven (UH-forskriften)¹, som trådte i kraft 01.08.2024, står det i § 3-19. *Stipendiat, at «det skal utarbeides en karriereplan som spesifiserer den kompetanse som stipendiaten skal opparbeide seg. Institusjonen har ansvar for at karriereplanen følges opp og at stipendiaten har tilgang til karriereveiledning gjennom doktorgradsutdanningen».* Dette gjelder alle stipendiater som er ansatt etter 1. august 2025 (ref. styresak 91/24).

I denne saken vil planen for gjennomføring og oppfølging av karriereplaner for ph.d.-kandidater, samt hvordan karrierefremmende arbeid skal forstås ved Universitetet i Bergen (UiB) bli presentert.

Avklaringsprosess

Det institusjonelle opplegget for hvordan det nye forskriftskravet skal operasjonaliseres ved UiB har blitt utarbeidet gjennom en dialog mellom rektoratet, HR-avdelingen, FIA, UiB Ferd, og en referansegruppe bestående av tre instituttledere og tre ph.d.-kandidater.

Prinsippet for arbeidet har vært at malen for karriereplan skal være et selvhjelpsverktøy for bevisstgjøring av kompetanser for å synliggjøre behov for kunnskap og motivasjon for karriereveier i fremtiden. Karriereplanen skal være prosessorientert, utforskende og legge til rette for refleksjon rundt egne karriereplaner.

UiB sin løsning for karriereplaner

UiB sin løsning for karriereplaner består av tre punkter:

- En plan som kan fylles ut av den enkelte selv, uten bistand
- En karrierehåndbok som gir veiledning om de ulike postene i planen

¹ [Forskrift til universitets- og høyskoleloven \(universitets- og høyskoleforskriften\) - I. Generelle bestemmelser - Lovdata](#)

- Kandidaten kan ta med planen i medarbeidersamtaler og andre samtaler der kompetanse og utvikling er tema

Det er utarbeidet en mal til *karriereplan* som skal gjøres tilgjengelig for kandidatene fra UiB sine nettsider og som skal kunne fritt benyttes og tilpasses av det enkelte fagmiljø. Karriereplanen skal være et dynamisk dokument, et nåtidsbilde, og det er kandidatenes individuelle, utfylte plan som skal styrke kandidatens karriereutvikling. Det er ph.d.-kandidatene som «eier» planen sin, og skal selv fylle den ut med mål og tiltak.

Karrierhåndboken skal gi en veiledning til de ulike postene i planen, er tilgjengelig på nett og skal hjelpe kandidatene til å få mest mulig ut av karriereplanen. Håndboken er utarbeidet som et støtteverktøy for den enkelte kandidats karriereutvikling, og den forklarer hvorfor og hvordan de ulike oppgavene i karriereplanen er utarbeidet for å hjelpe kandidaten til å reflektere og øke bevisstheten rundt kompetanse og karriererelevans.

Det skal ikke opprettes noen nye administrative strukturer rundt innføringen av karriereplaner. Det overordnede ansvaret for å følge opp karriereplanene ligger hos personalleder. Oppfølgingen av karriereplanene skal i all hovedsak skje i de eksisterende møtepunktene mellom personalleder og ph.d.-kandidat, som vil være ved påmønstring og medarbeidersamtale. Utover det som dokumenteres i forbindelse med påmønstring, medarbeidersamtaler og avmønstring, er det ikke planlagt ytterligere lagring eller kontrollmekanismer. Ph.d.-kandidaten har i hovedsak selv ansvar for å lagre sin plan, om ikke annet er bestemt ved fakultet eller institutt. Fakultet og/eller institutt har anledning til å innføre egne rutiner eller retningslinjer for oppfølging og lagring av karriereplanen, som ikke er i strid med planen for gjennomføring som er beskrevet her.

For å kunne få en oversikt over i hvilken grad ph.d.-kandidatene aktivt bruker karriereplanene, skal det inkluderes spørsmål om karriereplan og oppfølging i den årlige fremdriftsrapporteringen.

Ny [mal for karriereplan](#) og medfølgende [håndbok](#) er tilgjengelig på [UiB Ferd](#) sine nettsider.

Karrierefremmende arbeid

Forskriften sier "Minst tre årsverk av den totale åremålsperioden skal være dedikert til doktorgradsarbeid. Stillingen kan i tillegg omfatte annet karrierefremmende arbeid". Dette betyr at karrierefremmende arbeid er for kandidater med mer enn tre års ansettelse. Karrierefremmende arbeid tilbys av institutt/fakultet (betinget av tilgjengelig finansiering) og er en kontraktsfestet del av ansettelsesforholdet. **Kandidaten kan takke nei til karrierefremmende arbeid dersom dette ikke er spesifisert og fremkommer tydelig av stillingsbeskrivelsen.**

Karrierefremmende arbeid er altså en formalisert form for karrierefremmende aktivitet.

Eksempler på karrierefremmende arbeid kan være, men er ikke begrenset til:

- Undervisning, laboratorie- og øvingsundervisning, veiledning og eksamensarbeid
- Kurs i universitetspedagogisk basiskompetanse
- Bidra med innsamling og tilrettelegging av materiale for undervisningen
- Gi opplæring i bruk og drift av forskningsinfrastruktur
- Bistå andre forskere eller forskergrupper i forskningsarbeid av ulik art
- Delta i annet kvalifiserende arbeid ved instituttet/enheten, som formidlings-, utstillings- og samlingsarbeid, bibliotek-, konsulent- og utredningsarbeid
- Klinisk virksomhet

Saken legges frem for Forskningsutvalget til orientering.